

www.ketab.ir

در ارزیابی راین
از دیدگاه اهل سنت

محسن افضل آبادی

سرشناسه: افضل آبادی، محسن، ۱۳۵۵ -
 عنوان و نام پدیدآور: جایگاه اعتقاد در ارزیابی رآویان از دیدگاه اهل سنت
 مشخصات نشر: تهران: مشعر، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری: ۴۰۴ ص.
 شابک: ۵-۵۸۴-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیپای مختصر
 یادداشت: این مدرک در آدرس <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۶۸۸۶۰

جایگاه اعتقاد

در ارزیابی رآویان از دیدگاه اهل سنت

● تألیف:	محسن افضل آبادی
● تدوین:	پژا شکده حج و زیارت
● ناشر:	مؤسسه فرهنگی هنری مشعر
● چاپ و صحافی:	پخش مشعر
● نوبت چاپ:	اول - بهار ۱۳۹۳
● شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
● بها:	۱۲۰۰۰ تومان

شابک: ۵-۵۸۴-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸ ISBN: 978-964-540-584-5

مراکز بخش و فروشگاههای مشعر:

تهران: تلفن: ۰۳۰۳۱۲۰۶۴۵ / قلم: ۰۲۱ / تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۳۸۴۰۰

فهرست

۱۵	 دیباچه
۱۷	 مقدمه عزمه، حقق، حضرت حجت الاسلام والمسلمین آل مجدّد شیرازی دام عزّه
۱۹	 پیشگفتار

بخش اول: کلیات و مفاهیم

۲۵	 فصل اول: کلیات تحقیق
۲۵	 بیان مسئله
۲۵	 ضرورت انجام تحقیق
۲۶	 هدف اصلی پژوهش
۲۶	 نوآوری تحقیق
۲۷	 پیشینه تحقیق
۲۷	 امتیازات تحقیق
۲۷	 روش تحقیق
۲۸	 فرضیه تحقیق
۲۹	 فصل دوم: واژه‌شناسی
۲۹	 ۱. سنت
۲۹	 الف) «سنت» در لغت
۳۱	 ب) «سنت» در اصطلاح
۳۲	 ج) تعریف سنت از دیدگاه محدثان اهل سنت
۳۳	 د) اهل سنت

۳۵	۲. بدعت
۳۵	الف) «بدعت» در لغت
۳۷	ب) «بدعت» در اصطلاح اهل سنت
۴۲	ج) بدعت مکفره
۴۳	د) بدعت غیر مکفره
۴۴	۳. مُبتَدِع
۴۵	الف) مبتدع داعیه
۴۶	ب) مبتدع غیر داعیه
۴۶	۴. مُبَدَّع
۴۷	۵. تشیع
۴۸	الف) تشیع در اصطلاح تکلماء و فقیهان
۴۹	ب) تشیع در اصطلاح حدیث پژوهان اهل سنت
۵۰	بک - تشیع بدون غلو
۵۱	دو - تشیع همراه غلو
۵۱	سه - غلو در رفض
۵۲	۶. ضبط
۵۵	۷. ثقه
۵۷	۸. عدالت
۵۷	الف) عدالت در لغت
۵۸	ب) عدالت در اصطلاح
۶۰	یک - ملکه
۶۱	دو - ترک خلاف مروت
۶۳	۹. فسق
۶۵	۱۰. تأویل
۶۷	فصل سوم: شرایط راوی
۶۸	جایگاه عدالت در حوزه نقل خبر

فصل چهارم: شرط مذهب و روایات اهل بدعت	۷۵
سیر و علل پیدایش این شرط	۷۵
فصل پنجم: دیدگاه سلفیان درباره فرقه‌های اسلامی	۷۹
بیروان این تیمیه اهل سنت واقعی!	۸۰
مسلمان ندانستن اشاعره	۸۲
ابوحنیفه، مخالف سنت پیامبر ﷺ	۸۲
کافر و بدعت، گذار دانستن ماتریدیه	۸۳
اثربدی ماتریدیه و اشاعره از یهود	۸۳
کوثری خائن، مُدغم رافضیست	۸۴
بدعت‌گذاری علمی، بدعت	۸۵
عوام و جاهل و صوفیان از بدعت‌شناسان جماعت تبلیغ	۸۷
از اهل سنت ندانستن نووی و ابن حجر عسقلانی!	۸۷
کافر دانستن اخوان المسلمین، ابن عربی، غزالی و اشعری	۸۸
مشرک دانستن مخالفان وهابیت	۸۸

بخش دوم: روایات اهل بدعت و معاینه

فصل اول: حکم روایات اهل بدعت	۹۳
گفتار اول: قبول مطلق روایات اهل بدعت	۹۴
ابوحنیفه	۹۶
قاضی ابویوسف	۹۷
یحیی بن سعید القطان	۹۸
محمد بن ادریس شافعی	۹۹
یحیی بن معین	۱۰۰
علی بن المدینی	۱۰۱
محمد بن اسماعیل بخاری	۱۰۲
احمد بن شعیب نسائی	۱۰۶

- ۱۰۹..... ابن خزیمه
- ۱۰۹..... محمد بن عبدالله بن حمّاد موصلی (متوفای حدود ۴۰۰ هـ.ق.)
- ۱۱۰..... حاکم نیشابوری
- ۱۱۱..... ابن حزم اندلسی
- ۱۱۲..... خطیب بغدادی
- ۱۱۳..... محمد بن محمد غزالی
- ۱۱۴..... حسین بن مسعود بغوی
- ۱۱۵..... الحق اشبیلی
- ۱۱۶..... عبدالعزیز بن عبد السلام
- ۱۱۶..... ابن دقیق الدین
- ۱۱۷..... ابن قیم جوزیه
- ۱۱۸..... تاج الدین سبکی
- ۱۱۹..... جلال الدین سیوطی
- ۱۱۹..... ابن الأمير صنعانی
- ۱۲۱..... جمال الدین قاسمی
- ۱۲۳..... عبدالرحمان بن یحیی المعلمی
- ۱۲۴..... احمد بن صدیق غماری
- ۱۳۰..... عبدالله بن صدیق غماری
- ۱۳۱..... عبدالعزیز بن صدیق غماری
- ۱۳۴..... ظفر احمد نهانوی
- ۱۳۵..... ناصر الدین البانی
- ۱۳۹..... نور الدین عتر
- ۱۴۰..... بشار عواد معروف و شعب ارتزوط
- ۱۴۳..... محمد یحیی المظطعی
- ۱۴۴..... احمد محمد شاکر
- ۱۴۵..... محمود سعید ممدوح
- ۱۴۶..... ادله دیدگاه قبول مطلق روایات اهل بدعت

۱۴۶	۱. معاند نبودن
۱۴۶	۲. اجماع سلف بر قبول روایات اهل بدعت
۱۴۸	۳. صداقت لهجه
۱۴۸	۴. اطمینان به دروغ گون نبودن
۱۴۸	۵. اعتقاد به حرمت دروغ
۱۴۸	۶. اقتضای ضرورت
۱۴۹	۷. اجماع جمهور بر قبول شهادت اهل بدعت
۱۴۹	جمع بنیان
۱۴۹	گفتار دوم: - مطلق روایات اهل بدعت
۱۵۰	حسن بصری
۱۵۱	محمد بن سیرین
۱۵۱	مالک بن انس
۱۵۲	سیف الدین آمدی
۱۵۳	ادله رد مطلق روایات اهل بدعت
۱۵۴	نقد و بررسی
۱۵۷	گفتار سوم: قول به تفصیل
۱۵۷	عبدالله بن مبارک
۱۵۸	عبدالرحمان بن مهدی
۱۵۹	یحیی بن معین
۱۶۰	احمد بن حنبل
۱۶۱	ابن حبان
۱۶۳	حاکم نیشابوری
۱۶۳	ابن صلاح
۱۶۳	یحیی بن شرف نووی
۱۶۴	ابن دقیق العید
۱۶۵	شمس الدین ذهبی
۱۷۰	ابن الحنبلی

۱۷۱	ادله قول به تفصیل
۱۷۲	نقد و بررسی
۱۷۸	گفتار چهارم: ردّ روایات مؤید بدعت
۱۷۸	ابراهیم بن یعقوب جوزجانی
۱۷۹	ابن قتیبہ دینوری
۱۸۰	ابن حجر عسقلانی
۱۸۲	بدالحق دهلوی
۱۸۳	آیه نظریه رد روایات مؤید بدعت
۱۸۴	گفتار پنجم: پذیرش روایات در جهت مخالف با بدعت
۱۸۴	ادله این بحث
۱۸۴	نقد و بررسی
۱۸۹	فصل دوم: حکم متأولان
۱۹۰	گفتار اول: دیدگاه اندیشمندان اهل سنت درباره متأولان و روایات ایشان
۱۹۱	معاذری بودن اهل تأویل
۱۹۱	پرهیز اهل تأویل از تعدد بر کذب
۱۹۳	فرق بین فتاق متأول با غیر متأول
۱۹۴	کشف حقیقت گم شده متأولان
۱۹۴	قصد قربت، نه قصد بدعت
۱۹۵	اقامه دلیل و حجت علیه متأول
۱۹۶	پیشینیان و کافرانستن متأول
۱۹۷	خطای در تأویل، مانع تکفیر
۱۹۹	پیشینیان و فاسق ندانستن متأول
۲۰۰	گفتار دوم: نمونه‌ای از راویان متأول
۲۰۱	حافظ ابن سقا
۲۰۲	نصرین علی جهضمی
۲۰۳	چند پرسش در خور تأمل
۲۰۶	نتیجه‌گیری بخش دوم

بخش سوم: حدیث پژوهان اهل سنت و راویان شیعی

فصل اول: قاعده مبتدع بودن راویان شیعی	۲۱۱
گفتار اول: انگیزه تأسیس قاعده	۲۱۲
معیار «تقویت بدعت» و «تقویت نکردن بدعت»	۲۱۳
گفتار دوم: مؤسس این قاعده	۲۱۵
نظریه جوزجانی درباره راویان اهل بدعت	۲۱۷
نقد و بررسی نظریه جوزجانی	۲۱۷
جوزجانی کیست؟	۲۱۹
دیدگاه اندیشمندان اهل سنت درباره جوزجانی	۲۲۲
شخصیت شناسی حریر بن یزید	۲۲۶
نقد دیدگاه ابن حبان درباره جوزجانی	۲۳۰
استواری در سنت یعنی استواران در سنن علی (ع)	۲۳۱
جوزجانی و تألیف کتاب «احوال الرجال»	۲۳۲
گفتار سوم: نقد و بررسی جایگاه جوزجانی در علم رجال	۲۳۴
۱. عدالت	۲۳۶
۲. علم	۲۳۸
۳. دوری از تعصب	۲۴۰
۴. نبودن اختلاف عقیده بین جارح و مجروح	۲۴۱
فصل دوم: آثار مخرب این قاعده و تأثیر آن بر روایات فضایل	۲۴۵
گفتار اول: تضعیف روایات مناقب	۲۴۶
البانی و نقد رجال بخاری	۲۴۸
البانی و حدیث طبر	۲۴۹
گرایش به تشیع، تنها جرم راوی	۲۵۲
نقل روایات فضایل، دلیل تضعیف راوی	۲۵۴
گفتار دوم: انزوا و خانه نشینی محدثان	۲۵۵
۱. حاکم نیشابوری	۲۵۵

- ۲۵۷..... درنگی بر مواضع حاکم نیشابوری
- ۲۵۹..... بازتاب مواضع حاکم نیشابوری
- ۲۶۰..... خانه نشینی، به دلیل نفرت از دشمنان علی علیه السلام
- ۲۶۰..... بغض آل رسول صلی الله علیه و آله و سبیل تقرب به حاکمان
- ۲۶۱..... اهتمام سیاسی به دلیل تصحیح حدیث طبر و غدیر
- ۲۶۲..... اضی شدن به نقل فضایل معاویه
- ۲۶۲..... محمد بن جریر طبری (متوفای ۳۱۰ هـ. ق.)
- ۲۶۴..... دارقطنی
- ۲۶۶..... گفتار سوم: شهادت ابن قلب، به بطلان حدیث
- ۲۶۷..... قلب های مه ند، حدیث طبر
- ۲۶۸..... نقل فضایل علی علیه السلام، دلیل تصحیف راوی
- ۲۶۹..... اطمینان نداشتن قلب، به سحت روایات فضایل علی علیه السلام
- ۲۷۰..... اشکال در راوی و روایات، از قلبی به شده ۱۹
- ۲۷۱..... البانی و بی توجهی به اعتقاد راویان
- ۲۷۳..... گفتار چهارم: توثیق نواصب و دفاع از خوارج
- ۲۷۴..... تنظیم شدن خلافت برای علی علیه السلام، دلیل برتری روان معاویه
- ۲۷۹..... حقیقت تلخ
- ۲۸۰..... نظریه ابن حجر عسقلانی درباره توثیق نواصب
- ۲۸۲..... نقد و بررسی نظریه ابن حجر
- ۲۸۲..... ۱. دشمنی با علی علیه السلام، مطلقاً علامت نفاق نیست!
- ۲۸۳..... ۲. طبع بشری، از کسی که به آدمی بدی کرده، یزار است!
- ۲۸۴..... ۳. خبر در دوستی و دشمنی علی علیه السلام عمومیت ندارد!
- ۲۸۴..... ۴. آنچه در حق علی علیه السلام وارد شده، درباره انصار هم آمده است!
- ۲۸۵..... ۵. بیشتر نواصب به راست گویی و دین داری مشهورند!
- ۲۸۷..... تناقضات بی پایان
- ۲۸۸..... نواصب معتقدند که علی علیه السلام عثمان را کشته!

بخش چهارم: تعامل حدیث پژوهان اهل سنت با راویان اهل بدعت

مقدمه	۲۹۳
فصل اول: راویان شیعی (یا متهم به تشیع) در اسانید اهل سنت	۲۹۷
۱. ابان بن تغلب (متوفای ۱۴۱ هـ. ق.)	۲۹۷
۲. اسماعیل بن ابان و راق (متوفای ۲۱۶ هـ. ق.)	۳۰۰
۳. جعفر بن سلیمان ضبعی (متوفای ۱۷۸ هـ. ق.)	۳۰۱
۴. حسن بن صالح بن حبی (متوفای ۱۹۶ هـ. ق.)	۳۰۴
۵. سلمه بن سنان (متوفای ۱۲۱ هـ. ق.)	۳۰۶
۶. سلیمان بن صرد خزاعی (متوفای ۶۵ هـ. ق.)	۳۰۸
۷. سلیمان بن مهران (متوفای ۱۲۰ هـ. ق.)	۳۰۹
۸. ظالم بن عمرو دؤلی (متوفای ۹۱ هـ. ق.)	۳۱۱
۹. عامر بن واثله (متوفای ۱۱۰ هـ. ق.)	۳۱۲
۱۰. عبید بن یعقوب رواجنی (متوفای ۱۵۰ هـ. ق.)	۳۱۴
۱۱. عبیدالله بن شداد (متوفای ۸۱ هـ. ق.)	۳۱۶
۱۲. عبیدالله بن موسی عیسی (متوفای ۲۱۳ هـ. ق.)	۳۱۷
۱۳. عدی بن ثابت (متوفای ۱۱۶ هـ. ق.)	۳۲۰
۱۴. فضل بن ذکین (متوفای ۲۱۹ هـ. ق.)	۳۲۲
۱۵. وکیع بن جراح (متوفای ۱۹۶ هـ. ق.)	۳۲۴
فصل دوم: راویان داعیه و روایات مؤید بدعت در صحیحین	۳۲۷
صحیح بخاری و مسلم در باور اهل سنت	۳۲۷
آگاهی بخاری و مسلم به حال راویان	۳۳۰
۱. عبیدالله بن موسی عیسی	۳۳۱
۲. عدی بن ثابت	۳۳۴
۳. قیس بن ابی حازم	۳۳۶
نتیجه	۳۴۳
پاسخ به یک پرسش	۳۴۳

۳۴۴	۱. شرایط عمومی حجیت خبر.....
۳۴۴	۲. شرایط خاص حجیت خبر.....
۳۴۹	نتیجه گیری.....
۳۵۱	نمایه اعلام.....
۳۸۱	کتابنامه.....

دیباچه

الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرين

قال الله تعالى: ﴿مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾ (حشر: ۷)

از منابع معتبر دریافت معارف و تربیت نزد همه مذاهب اسلامی، سنت رسول گرامی اسلام ﷺ است. بدین سبب، دانشمندان علم حدیث، برای بررسی سنجش اعتبار و میزان صحت و سقم روایات منسوب به آن حضرت، اصول و قواعدی را تنظیم و تبویب کردند و علومی مانند درایه و رجال را در جهان اسلام پدید آوردند. از این میان، کیفیت سند به لحاظ ویژگی راوی، از ملاک‌های مهم پذیرش روایت نزد اندیشمندان حدیث و رجال است. از این رو بحث شروط راوی نزد حدیث و رجال، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. مراد از شروط راوی، صفات و ویژگی‌هایی است که باید راوی یک حدیث داشته باشد تا روایتش در گروه روایات مقبول به‌شمار آید. بر این اساس حدیث پژوهان، اسلام، عقل، بلوغ، عدالت و ضبط را از شرایط ثقل‌کننده روایت دانسته‌اند که در صورت احراز و اثبات آن در هریک از راویان، چنین روایتی پذیرفته خواهد شد.

از این میان، شرط «عدالت» از حساسیت بیشتری برخوردار است. بی‌تردید تفسیر عدالت به ملکه تقوا و تفسیر تقوا به اجتناب از اعمال نکوهیده‌ای چون شرک، فسق و

بدعت در دین، بر حساسیت این موضوع افزوده است. ازاین‌رو برخی عالمان علم رجال، براساس تعصب مذهبی، هرگونه اندیشه مخالف برداشت خود را به بدعت متهم، و آن روایت را از درجه اعتبار ساقط می‌کنند.

نمونه بارز این نوع گرایش را باید در سلفیان و وهابیان معاصر جست، که با هجوم به دیگر مذاهب فقهی و کلامی نظیر اشاعره، ماتریدیه، حنفی، مالکی، شافعی و شیعه، آنان «اهل بدعت» می‌پندارند و فقط خود را اهل سنت واقعی می‌دانند. ازاین‌رو چنانچه هریک از راویان، گرایشی برخلاف معتقدات آنان داشته باشند، ایشان را با نام «اهل بدعت» معرفی می‌کنند. این در حالی است که اهل‌الحديث متقدم اهل سنت، به «موقوف‌بودن» راوی، تمسادی کردند و عدم اعتبار روایت را به مذهب راوی استناد نمی‌دادند.

ازاین‌رو در کتاب‌های مشهور اهل سنت همچون صحیح مسلم، صحیح بخاری، المستدرک علی الصحیحین و سنن نسائی از راویانی با گرایشات مختلف نقل روایت شده است؛ بی‌آنکه در اعتبار روایات آنان مناقشه شود. در این تحقیق، محقق ازجمند جناب آقای افضل‌آبادی، جایگاه اعتقاد در ارزیابی راویان را نزد اهل سنت بررسی کرده و با استناد به منابع معتبر، به نقد و بررسی ادله سلفیان و وهابیان پرداخته و با نقد علمی از حقیقت، پرده برداشته است. امید است این اثر برای پژوهشگران سنت نبوی ﷺ مفید و راه‌گشا باشد و خداوند به محقق اثر، تندرستی و توفیق خدمت بیشتر به مکتب را عنایت فرماید.

پژوهشکده حج و زیارت

گروه کلام و معارف

مقدمه علامه محقق، حضرت حجت الاسلام والمسلمین آل مجدّد شیرازی دام عزّه

الحمد لله و کفی، و سلام علی عباده الذین اصطقی

کتاب حاضر، از کتاب های پرارجی است که به رفع ابهام از شبهه‌ای می‌پردازد که از دیرباز مورد توجه علمای دین و ناقدان اسانید بوده است و به آن پاسخ می‌دهد. از آنجایی که راویان ثقه و معتبر احادیث، فضایل و مناقب اهل بیت علیهم‌السلام را در موارد بسیاری روایت کرده و فرق مختلف مسلمانان آنها را پذیرفته‌اند، ناصبیان از اهل حدیث، به دنبال چاره‌ای گشتند و آن کار را اهل شیطانی برای رد این گونه روایات و از اعتبار ساقط کردن آنها تأسیس نمودند. و گفتند: روایاتی از راوی «ثقه مبتدع» پذیرفته می‌شود که در تأیید مذهبش نبوده باشد.

درضمن، برخی شرایط دیگری را نیز بر آن افزودند؛ همان‌گونه که «ابراهیم بن یعقوب جوزجانی» و دیگر همفکرانش، به این نکته تصریح کرده‌اند. بهین علت عده زیادی از محدثان اهل سنت، فریب این دسیسه را خوردند و به آن ملتزم شدند؛ بی آنکه از حقیقت این قاعده فاسد و اهداف سوء پدیدآوردگان آن باخبر باشند.

این در حالی است که عملکرد بزرگان اهل حدیث مانند بخاری و مسلم و دیگران، برخلاف این رویه می‌باشد؛ چنان‌که در این کتاب شریف، به‌طور کامل بیان شده است.

سلفیان، وهابیان و دیگر معارضان اهل بیت علیهم‌السلام از دیرباز از چنین حربه‌ای استفاده می‌کردند. در دوران معاصر نیز از این قاعده سست و بی‌پایه علمی، برای رد کردن

روایات معتبر در زمینه فضایل اهل بیت علیهم السلام و مذمت دشمنانشان، به طور گسترده بهره می گیرند. از این رو کمتر کتابی را می توان یافت که در بررسی این گونه روایات، به این مطلب موهن استناد نکرده باشند. بنابراین، نیاز مبرمی احساس می شد که این مسئله خطیر و حساس، از ابعاد گوناگون بررسی گردد تا حیلۀ نواصب بر همگان روشن شود؛ که بحمدالله تعالی این پژوهش عالمانه و منصفانه، به دست توانمند فاضل محترم جناب مستطاب حجت الاسلام آقای شیخ محسن افضل آبادی ادام الله احسانه و فضله، به بهترین نحو صورت پذیرفت.

طلاب علم و حجت جویان را به مطالعه این کتاب و این قبیل مباحث علمی سفارش اکید می کند. از ویای مختلفی از مسائل اختلافی، برای آنان روشن شود. از ساحت قدس ربوبی، قبول تبریکات و دوام توفیقات مؤلف محترم را در راه احقاق حق و ابطال باطل و خدمت به مذهب اهل بیت علیهم السلام خواستارم.

سید حسن آل مجدّد شیرازی

هـ ق ۱۴۳۴/۱۲/۲۴

هـ ش ۱۳۹۲/۸/۸

روز جمعه، قم المشرفه

پیشگفتار

تردید نیست که دستیابی آیندگان به میراث جاودان کتاب و سنت، جز از راه مفاهیم و الفاظ، ناممکن است. از این رو حکمت بالغه خداوند و نظر معصومانه نبوی بر آن تعلق گرفت تا شیفتگان معارف قرآن و سنت، به حفظ، کتابت، قرائت، روایت و درایت فراخوانده شوند.

با توجه به این آموزه‌های ارزشمند دینی بود که همت ارباب معرفت، به روایت و درایت حدیث معطوف شد. توجه مسلمانان به احادیث پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله از یک سو، پیدایش و رونق دستگاه جعل و افتراء حدیث از سوی دیگر و بیش از اینها، هشدارهای قرآن و سنت درباره ضرورت شناخت راوی و دقت در امانت و صداقت راویان حدیث، عالمان راستین را بر آن داشت تا سره از ناسره بازسناسند و گزارشگران و حکایتگران سنت را نقد و ارزیابی کنند. بنابراین، تعیین ملاک‌ها و معیارها برای کوناگون ازسوی اندیشوران جرح و تعدیل، همگی به سبب مصون ماندن این آموزه‌ها از تحریف می‌باشد.

یکی از این معیارها کیفیت سند به لحاظ ویژگی راویان می‌باشد که از ملاک‌های مهم پذیرش روایت، نزد اندیشمندان حدیث و رجال است. از این رو بحث شروط راوی، به عنوان یکی از محوری‌ترین مباحث نزد حدیث‌پژوهان از جایگاه ویژه‌ای برخوردار

است.

مراد از شروط راوی، صفات و خصوصیتی است که باید راویان یک حدیث، در مرحله تحمل یا ادای آن، بدان متصف باشند تا روایت آنها در شمار روایات مقبول قرار گیرد. از این رو حدیث پژوهان، اسلام، عقل، بلوغ، عدالت و ضبط را از شرایط نقل کننده روایت می‌دانند که در صورت احراز و اثبات آن در هریک از راویان، چنین روایتی پذیرفته خواهد شد.

طبیعی است که این شروط با یکدیگر مرتبط باشند و جدا و مستقل از یکدیگر نباشند. البته برخی از آنها حساسیت بیشتری دارند. از این میان، شرط «عدالت» و در نتیجه، مباحث اعتقادی و آرایشات مذهبی راویان، از جایگاه ویژه‌ای نزد عالمان جرح و تعدیل برخوردار است.

اهل حدیث و مدعیان سلف در این، با تفسیر غلط از واژه «عدالت» و برخلاف روش پیشینیان خود، با هجوم به دیگر مذاهب فقهی و کلامی نظیر اشاعره، ماتریدی، حنفی، مالکی، شافعی، شیعه و حتی دیوبندی، بر بلویه جماعت تبلیغ، آنان را «اهل بدعت» می‌نامند و تنها خود را اهل سنت واقعی می‌دانند که یکی از تأثیرات این حکم، نپذیرفتن روایات اهل بدعت است.

متأسفانه این تفسیر غلط از واژه «عدالت» و برداشت اسو اب از «بدعت»، ابزاری شده تا عده‌ای با تمسک به آن و به بهانه دفاع از سنت نبوی، صفای را کتمان و تحریف کنند. برخی که همواره به دنبال تضعیف و محو آثار و فضایل اهل بیت علیهم‌السلام هستند، می‌کوشند، بی آنکه در این باره متهم شوند، از مشکلاتی که روایات مناقب برایشان ایجاد می‌کند، رهایی یابند. از این رو با تأسیس این قاعده، حکم به تضعیف بیشتر روایات فضایل و مناقب کرده‌اند؛ در حالی که خداوند می‌فرماید: «يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ». (توبه: ۳۲)

تحقیق حاضر که به بررسی جایگاه اعتقاد در ارزیابی روایان پرداخته است،

می‌کوشد، معیارهای عدالت راوی از دیدگاه حدیث‌پژوهان و رجالیون اهل سنت و پذیرش یا عدم پذیرش روایت از راویانی را که گرایشات مذهبی دارند، بررسی کند. در این پژوهش، سعی شده است با استفاده از معیارهای رجالیون اهل سنت، به تضعیف روایات منقول از راویان شیعی، به دلیل تشیع و تمایلات مذهبی خدشه وارد شود.

ضروری است از رهنمون‌های حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین غیب‌غلامی و حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین آل‌مجدد شیرازی (زیدعزهما) که در به‌سامان‌رسیدن این پژوهش نقش جدی داشته‌اند، صمیمانه قدردانی و تشکر نمایم. همچنین از دست‌اندرکاران محترم پژوهشگاه حج و زیارت که با پیگیری‌های مسئولانه، زمینه انتشار این مجموعه را فراهم کردند، صمیمانه تشکر نمایم.

در پایان، هرچند نویسنده پس از یک خلأ در این زمینه، با قصد خدمت به جهان اسلام کوشیده است در حد توان علمی، این مجموعه را تدوین نماید؛ این نوشتار را خالی از ضعف و نقد علمی نمی‌داند، دیدگاه‌های اندیشمندان این حوزه را راه‌گشای فعالیت‌های علمی آینده خود می‌داند. از این‌رو، امید است که دیدگاه‌های سودمند و راه‌گشای خود را به نشانی پست الکترونیک: afzal1442@gmail.com ارسال نمایید تا بر غنای این مجموعه افزوده گردد.

مقام

تاریخ: ۱۴۰۵/۲/۱۳

شماره: ۳۹۲/۹/۲۵